

LUNDS
UNIVERSITET

Jobbik och romerna

– en kritisk diskursanalys av Jobbiks retoriska användande av romer i sin politiska marknadsföring.

MOA NALEPA

Avdelningen för mänskliga rättigheter

Historiska institutionen

Kurskod: MRSG20

Termin: VT2013

Handledare: Lina Sturfelt

Abstract

For centuries the Roma people have been followed by violence and overall discrimination. Even though the European Union has ratified several conventions discussing discrimination and minority rights problems still persist. In the meantime right wing parties are receiving increased support in parts of the continent. These parties often use racist propaganda that is based on strategies that you also can find in marketing. The theories that this paper is using are based on a research paper by Moufahim et. al. which examines the correlation of political marketing and the Belgian right wing party Vlaams Blok.

This paper discusses the way that right wing parties market themselves through controversial platforms such as discriminating against a minority. The paper uses the Hungarian party Jobbik as an example and examines their discourse towards Roma people. The method is based on a critical discourse analysis (CDA) and uses the theories of Wodak and Dijk which focuses the CDA on history and socio-cultural aspects.

Finally this paper concludes that the political marketing theories of Moufahim et. al. is in fact applicable to Jobbik. It also determines that it comes down to decide whether you prioritize freedom of speech or to prevent minorities from being discriminated against.

Keywords: Jobbik, Roma People, Marketing, Right Wing, Minorities, Critical Discourse Analysis, Hungary.

Innehållsförteckning

1.0 Inledning.....	4
1.1 Syfte och frågeställningar.....	4
1.2 Syfte	4
1.3 Frågeställningar	5
1.4 Avgränsningar	5
2.0 Material	6
2.1 Primärmaterial	6
2.1.1 Jobbiks manifest	6
2.1.2 Källkritik	6
2.2 Sekundärmaterial.....	7
2.3 Forskningsetiska reflektioner	8
3.0 Teori och metod	8
3.1 Kritisk diskursanalys med element av marknadsföringsanalys	9
4.0 Tidigare forskning på området	11
4.1 <i>Retoriken och verkligheten</i>	11
4.2 <i>Extrema Europa</i>	11
5.0 diskriminering i juridisk mening	12
5.1 Europeiska Överenskommelser	12
5.1.1 Charter of Fundamental Rights of the European Union	12
5.1.2 Framework Convention for the Protection of National Minorities	12
5.2 Internationella överenskommelser.....	12
5.2.1 Lissabonfördraget.....	12
5.3 Rights of National and Ethnic Minorities.....	13
6.0 Bakgrund	14
6.1 Romers historia	14
6.1.1 Romer i Europa	14
6.1.2 Romer i Ungern.....	14
6.2 Högerpopulismen i Östeuropa.....	15
6.2.1 Historik.....	15
6.2.2 Jobbik växer fram.....	16
6.2.3 Bristande inhemsk kritik	17
7.0 Analys.....	18

7.1 Jobbik och "zigenarproblematiken"	18
7.2 Marknadsföring och retorik.....	18
7.3 Yttrandefrihet som motargument	20
7.4 Bruket av nationella symboler.....	21
7.5 Språkbruk	21
7.6 Manifestandet av "Gypsy Issues".....	22
7.7 Jobbiks försvar mot anklagelser om rasism.....	23
8.0 Slutsats	24
8.1 Slutsats	24
8.2 Slutdiskussion.....	25
9.0 Referenser.....	26

1.0 Inledning

Det som från början fick mig att intressera mig för romer i Europa var det faktum att EU och andra mellanstatliga organisationer inte verkar ta tag i problemen på riktigt. Amnesty publicerade nyligen en rapport om hur minoritetens situation verkligen ser ut och gav även rekommendationer till EU för vidare åtgärder.¹ Enligt flera konventioner åtar sig EU:s medlemsstater att skydda minoriteters fri- och rättigheter.² Att en union som så länge agerat paternalistiskt gentemot andra länder, bland annat när det kommer till minoriteters rättigheter, inte hunnit städa upp på sin egen bakgård ännu är högst anmärkningsvärt. Att romers mänskliga rättigheter inte prioriteras högre i en värld där tankar kring mänskliga rättigheter är så grundläggande och centralt är om möjligt än mer egendomligt.

Romer har länge varit utsatta och blivit förföljda av diskriminering. På senare tid har man kunnat ana en allt större framfart när det kommer till högerpopulistiska partier som även tycks använda en allt mer kritisk retorik när det kommer till minoriteter och immigranter. Ett av de länder som har haft störst problem med segregering av romer är Ungern³. Här kan man även se att ett av Europas mest högerextrema partier har fått fäste. Jobbik är Ungerns tredje största parti och kom 2010 in i riksdagen med 17 procent av väljarnas röster. De har bland annat gjort uttalanden som konstaterar att romer är kriminella och att judar har för avsikt att köpa upp och ta över hela Ungern.⁴

Denna uppsats kommer att genom en kritisk diskursanalys undersöka Jobbiks retorik, med fokus på romer, detta med hjälp av paralleller till konventionell marknadsföring. Uppsatsen kommer att nyanseras ytterligare genom analyser av tidigare forskning, rapporter från Amnesty samt media.

1.1 Syfte och frågeställningar

1.2 Syfte

Syftet med denna text är att undersöka hur ett högerpopulistiskt parti talar om en minoritet för att locka väljare. För att avgränsa samt konkretisera uppsatsen kommer jag att titta på det ungerska partiet Jobbik och hur detta talar om just minoriteten romer. Jag intresserar mig för vilken retorik de använder sig av och hur de utformar kampanjer samt uttalanden. Kan man

¹ Amnesty, "Human rights here Roma rights now". Index: eur 01/002/2013.April 2013: 4.

² Se till exempel art. 21(2) i Art. 21(1) European Union, Charter of Fundamental Rights of the European Union, 7 December 2000, Official Journal of the European Communities, 18 December 2000 (OJ C 364/01).

³ Amnesty, "Human rights here Roma rights now". Index: eur 01/002/2013.April 2013: 4.

⁴ <<http://www.theindependent.co.zw/2013/05/10/hungary-urged-to-crack-down-on-jobbik/>>, Publicerad 2013-05-10. Åtkomst 2013-05-13.

dra paralleller till andra högerpopulistiska partiers taktiker kring marknadsföring? Genom uppsatsens analys hoppas jag kunna identifiera vissa anledningar till att så pass många röstar på partier som Jobbik trots att deras budskap är så pass kontroversiella.

1.3 Frågeställningar

De frågeställningar som denna uppsats kommer att behandla är alltså:

- Vilken retorik använder sig Jobbik av och vilken bild ger partiet av romer för att attrahera väljare?
- Om och hur använder sig Jobbik av de marknadsföringstekniker som Moufahim et. al. analyserat och hittat hos andra högerextrema partier?

1.4 Avgränsningar

Europas romer och deras rättigheter samt situation har länge varit aktuell och under diskussion. Det är inte sällan man läser, även i svenska dagstidningar, om hur romer behandlats illa eller annorlunda jämfört med majoritetsbefolkningen⁵. För att avgränsa uppsatsen har jag valt att inrikta mig på romer i Ungern, bland annat då Amnesty omnämner landet ofta och situationen därmed kan ses som speciellt allvarlig. När det kommer till Jobbik och deras uttalanden så har de som tidigare nämnt även uttalat sig negativt och nedsättande om judar men jag har här valt att avgränsa mig till deras förhållningssätt jämt mot romer. Jag har valt att göra denna avgränsning då jag tycker mig ana en tendens till att inte se åt romers situation och det finns därmed ett behov av uppmärksamhet till ämnet. Gällande internationella överenskommelser inom området minoritetsrättigheter kommer jag i denna uppsats framförallt att se till Europeiska Unionens konventioner. Vid några tillfällen kommer jag att kommentera Förenta Nationernas konventioner men detta endast för att ge en mer alltomfattande bild.

I denna uppsats kommer jag att använda begreppen *högerpopulism*, *högerextremism* samt *nationalchauvinism* som synonymer för ett mer varierat språk.

⁵ Se till exempel <<http://sverigesradio.se/sida/artikel.aspx?programid=98&artikel=5293906>> Publicerad 2013-05-13 Åtkomst 2013-05-13.

2.0 Material

2.1 Primärmaterial

2.1.1 Jobbiks manifest

Jobbiks manifest tituleras: "Radical Change; - A guide to Jobbik's parliamentary electoral manifesto for national self-determination and social justice" och kommer hädanefter refereras till som "Jobbiks manifest". För att försäkra mig om att jag hade en korrekt variant av Jobbiks manifest tog jag kontakt med partiet via ett formulär på deras hemsida och fick en korrekt länk. Det är denna länk jag hänvisar till i uppsatsen. Versionen jag har använt mig av är översatt till engelska, vilket innebär en 25 sidor lång sammanfattning av den annars 88 sidor långa originalversionen. Självfallet medför detta att jag inte får en fullt lika översiktlig bild av deras politiska åsikter men sammanfattningen bör ge en tillräcklig insyn att analysera på denna nivå. Samtidigt som jag här alltså har språkliga förhinder hoppas jag att det kan vägas upp av att jag använder mig av offentliga uttalanden samt bildmaterial och annat material från partiets officiella hemsida.

Manifestet presenterades vid partiets stormöte i januari 2010 och består av 25 huvudrubriker som tar upp politiskt sett vardagliga ämnesområden som till exempel välfärds- och energipolicys. Då den version av manifestet som jag analyserar är på engelska så är detta även den version och bild som partiet valt att ge utåt till resten av Europa och världen. Detta medför att det lämpar sig speciellt bra för att genomföra en retorisk analys av partiets politiska marknadsföring på en internationell nivå.

2.1.2 Källkritik

När det kommer till material från Jobbik kommer jag att studera detta aktsamt. Deras manifest är givetvis ett uttryck för deras allmänna åsikter men för att finna verkligt intressant material kommer jag även att bli tvungen att undersöka ett antal uttalanden och använda citat från partiets ledning. Jag är här mycket aktsam och medveten om att detta kan bemötas med kritik och att uttalanden från individer enligt vissa kan avfärdas på grund av att de anses röra personliga åsikter. Jag kommer dock att använda mig av uttalanden från ledningen som inte fått öppen kritik från partiet och som gjorts vid offentliga tillfällen. De uttalanden som inte är hämtade direkt från Jobbik är hämtade från välrespekterade nyhetsbyråer och tidningar som BBC, Reuters och *The Guardian*.

Ytterligare kommer jag att analysera ett visst bildmaterial från deras hemsida. Denna analys kommer att baseras mer på texten som visas i bilden och är därmed inte en renodlad

bildanalys. Detta kan dock ses som tillräckligt med tanke på omfånget av denna uppsats. Denna bild är relevant då den är mycket talande samt är den första man ser när man går in på partiets hemsida.

Till sist gäller det att ha i åtanke att Jobbik är ett relativt ungt parti och därmed kan man inte göra en djupgående historisk analys av partiet i sig, uppsatsen diskuterar dock den allmänna historiska förekomsten av nationalchauvinistiska partier i Ungern.

2.2 Sekundärmaterial

Artikeln ”Interpreting discourse: a critical discourse analysis of the marketing of an extreme right party” är skriven av de engelska studenterna och forskarna Mona Moufahim, Michael Humphreys, Darryn Mitussis och James Fitchess. Artikeln analyserar ett belgiskt, högerpopulistiskt parti utifrån dess marknadsföring och gör detta med hjälp av en kritisk diskursanalys som redovisas vidare nedan. Det kan mycket väl tänkas att denna typ av teorier även delvis kan stämma överens med ”vanliga” demokratiska partier, men då denna uppsats har ett begränsat antal sidor kommer jag inte kunna undersöka detta. Artikeln används för att stärka teori och analys.

I Thomas Hammarbergs bok ”Retoriken och verkligheten – Mänskliga rättigheter i Europa” berör kapitel två romernas tidigare samt nuvarande situation i Europa. Därmed kommer detta material framförallt användas i kapitlet bakgrund och dess första kapitel (6.1.0 Romer i Europa).

I Philip Lerulf och Jan Å Johanssons bok ”Extrema Europa – Nationalchauvinismens framväxt i Ungern, Nederländerna och Danmark” analyseras bland annat, Jobbik. Därmed har denna bok använts framförallt för att redogöra för högerpopulismens framväxt och nutida existens i Ungern.

Ytterligare kommer jag att använda mig av en artikel av Marcus Stadelmann som publicerades i *National Social Science Journal* 2013. Artikeln analyserar framförallt Jobbik och dess framfart i Ungern. Artikeln kommer i första hand att användas för att vidare nyansera bakgrundsbilden kring partiet.

Amnesty gav i april i år ut en rapport om romers situation i Europa och denna rapport berör delvis Ungern. Rapporten innehåller en del statistik och faktiska händelser som kommer att ge ytterligare en dimension till uppsatsen.

För att förklara vissa ord och begrepp i uppsatsen kommer jag även använda mig av nationalencyklopedin. Vidare kommer jag att använda mig av nyhetsartiklar från bland annat Reuters och BBC för att dels redovisa uttalanden från Jobbiks sida men även för att klargöra

delar av romernas situation och bakgrund.

Vidare används även en del konventioner för att påvisa hur rådande internationella och europeiska överenskommelser ser på minoritetsrättigheter samt hur de kan ställas mot vissa av de åsikter som Jobbik propagerar för. De mellanstatliga överenskommelser som används är Charter of Fundamental Rights of the European Union, The Framework Convention for the Protection of National Minorities samt Lissabonfördraget. Dessa presenteras ytterligare i kapitel 5.0 Diskriminering i juridisk mening. Vidare används även ett officiellt dokument för Ungerns riktlinjer när det kommer till minoriteters rättigheter; Rights of National and Ethnic Minorities.

2.3 Forskningsetiska reflektioner

Då jag inte personligen har en romsk bakgrund kan det säkerligen diskuteras huruvida det är min uppgift att avgöra vad som anses diskriminerande gentemot romer. Vidare är jag även medveten om att det inte är helt oproblematiskt att tala om alla romer som en homogen grupp.

Jag har under uppsatsens gång haft viss kontakt med två äldre romer som jag valt att inte nämna vid namn. Jag har inte använt mig av vad de berättat för mig utan snarare strävat efter att få en bättre uppfattning kring hur de känner kring diskriminering och segregering. Jag kommer i uppsatsen att använda mig av de generella diskrimineringsgrunderna som är mer eller mindre normgivande och därmed hoppas jag att jag åtminstone delvis lyckas kringgå ovanstående problem.

3.0 Teori och metod

Denna uppsats kommer att undersöka hur det högerpopulistiska partiet Jobbik uttalar sig om minoriteter med fokus på deras syn på romers situation. Ytterligare kommer uppsatsen att undersöka den retorik som denna typ av parti använder sig av, detta med stöd i en marknadsföringsdiskurs.⁶ Uppsatsen kommer att dra paralleller till denna marknadsföringsdiskurs av Moufahim et. al. och se till huruvida deras analys och resultat kan appliceras på Jobbik. Genom detta hoppas jag, som tidigare nämnt, kunna identifiera delar av anledningarna till att så många röstar på högerpopulistiska partier som Jobbik, trots dess tvivelaktiga åsikter och budskap kring bland annat romer.

⁶ Se Moufahim, Mona, Humphreys, Michael, Mitussis Darryn och Fitchett, James. Interpreting discourse: a critical discourse analysis of the marketing of an extreme right party. *Journal of Marketing Management*, 2007, Vol. 23, No. 5-6, pp. 537-558.

3.1 Kritisk diskursanalys med element av marknadsföringsanalys

När det kommer till att sälja en produkt handlar det om att finna ett behov hos konsumenterna. Man skapar helt enkelt en produkt som kan tilltala så många köpare som möjligt. Man tar alltså bort konsumentens identitet som medborgare och ersätter denna med en identitet som konsument.⁷ Enligt Moufahim et. al. kan man utifrån dessa teorier dra paralleller till högerpopulistiska partier och hur de arbetar för att dra väljare. Här använder man sig ofta, enligt författarna, bland annat av känslomässiga argument och man skapar genom detta ett starkt band mellan väljare och ledning.⁸

Genom att använda sig av en kritisk diskursanalys kan man, enligt Moufahim och hennes medförfattare finna de maktstrukturer och den diskriminering som finns gömd mellan raderna i språket. Enligt författarna är denna typ av analys extra bra när man analyserar ett högerextremt parti då dessa ofta döljer maktstrukturer i metaforer och målande retorik. Enligt författarna finns det två olika huvudgrupper inom kritisk diskursanalys; den som följer Fairclough samt den som följer Wodak och van Dijk. Den metod som denna uppsats kommer använda är den som Wodak och van Dijk förespråkar. Denna typ av kritisk diskursanalys ser framförallt till den socio-kulturella vinkeln; alltså till samspelet mellan språk och samhälle.⁹ Den lägger även ett stort fokus på bakgrund samt hur nationella identiteter skapas. Vidare blandar Wodak och van Dijk dessa sociopolitiska och språkliga element med den historiska analysen.¹⁰

Analysmetoden bygger på tre grundelement som alla enligt Wodak och van Dijk måste tas in i analysen; **innehåll**, **strategier** och till sist det **språkbruk** som används för att nå målet. Meningen är alltså inte att undersöka *vad* text gör utan snarare *hur* den gör det.¹¹ Denna analys kommer att genomföras genom undersökande av framförallt Jobbiks partimanifest för att se till **innehållet**. För att se till partiets **strategier** kommer uppsatsen uppmärksamma de taktiker som inkluderar uttalanden om romer och se hur dessa används. **Språkbruket** kommer att undersökas i huvudsak sist i analysen och kommer att bygga på citat, bildmaterial samt partimanifestet.

Denna uppsats kommer att inleda forskningen med en historisk genomgång som sedermera i analysen går över till en översikt av innehållet i partiets manifest med fokus på politiska åsikter kring romer. Därefter följer en redogörelse för de strategier som partiet

⁷ Moufahim et. al. 2007: 540.

⁸ Moufahim et. al. 2007: 541.

⁹ Moufahim et. al. 2007: 542.

¹⁰ Moufahim et. al. 2007: 543.

¹¹ Moufahim et. al. 2007: 544.

använder, mer konkret, för att locka väljare och huruvida detta korrelerar med den marknadsföringsteori som nämns ovan. Vidare kommer uppsatsen att ta upp det språkbruk partiet använder, detta med ett fokus på frågor kring romers situation. Den sista delen i analysen problematiserar regeringens roll och skyldighet i det hela.

Kort och gott kommer uppsatsen med andra ord att genomföras med en kritisk diskursanalys som ser till hur partiet ”säljer” sig själva till väljarna.

Precis som Moufahim et. al. anser jag att diskriminering av romer är oacceptabelt och detta kommer även ses som givet i denna uppsats då det kan ses som en relativt allmän norm inom mänskliga rättigheter. Att då innefatta diskriminering i sitt partiprogram innebär enligt Moufahim et. al. att man per automatik har en bristfällig produkt.¹²

¹² Moufahim et. al. 2007: 545.

4.0 Tidigare forskning på området

I detta kapitel kommer jag att ta upp forskning som berör romers situation i Europa.

4.1 Retoriken och verkligheten

Boken *Retoriken och verkligheten – Mänskliga rättigheter i Europa*, som är skriven av Europarådets kommissionär Thomas Hammarberg, behandlar de mänskliga rättigheterna i Europa. Det kapitel i boken som är mest relevant för uppsatsen är det andra kapitlet; ”Romernas rättigheter”. Detta kapitel talar dels om hur romers situation sett ut tidigare men även hur det ser ut i dagens Europa och tar grundligt upp hur romernas nuvarande situation i Europa ser ut.

4.2 Extrema Europa

Boken *Extrema Europa - Nationalchauvinismens framväxt i Ungern, Nederländerna och Danmark* är skriven av Philip Lerulf och Jan Å Johansson. Materialet har fått kritik i form av anklagelser att den skyller nazismen på vänstern,¹³ men då jag endast använder den som källa till fakta och därmed bortser från de åsikter den förmedlar anser jag inte att den är illegitim. Ytterligare är den kritiska källan inte känd för proffsig journalistik och liknande kritik mot boken är svår att hitta. Boken används framförallt för att ge en bättre bakgrundsbild av partiet Jobbik och romernas situation i korrelation till detta.

¹³ Se <<http://www.aftonbladet.se/kultur/bokrecensioner/article14400398.ab>> Publicerad 2012-02-20, Åtkomst 2013-05-13.

5.0 diskriminering i juridisk mening

5.1 Europeiska överenskommelser

Dessa överenskommelser kommer att användas dels för att peka på vad som definieras som diskriminering och dels i diskussionen kring vad för skyldigheter den ungerska staten har gällande uppfyllandet av minoritetsrättigheter.

5.1.1 Charter of Fundamental Rights of the European Union

Denna stadga, även kallad Stadgan om grundläggande rättigheter, omnämner i artikel 21 icke-diskriminering. Här talar man om skydd mot diskriminering på grund av kön, färg, ras, etnisk eller social tillhörighet, genetiska egenskaper, minoritet, språk med mera. Flera av de diskrimineringsgrunder som nämns här kan ligga ses som kränkta vid diskriminering av romer då romer förutom sitt epitet minoritet har till exempel ett eget språk och kan anses ha en annan etnisk tillhörighet än till exempel Ungerns majoritetsbefolkning.

5.1.2 Framework Convention for the Protection of National Minorities

Denna konvention, från Europarådet, skrevs under 1995 och behandlar minoritetsrättigheter inom kontinenten. Ungern skrev även de under detta avtal 1995¹⁴ och har därmed en förpliktelse att sträva efter att implementera dess innehåll. Konventionen nämner bland annat, i artikel 5, att:

The Parties undertake to promote the conditions necessary for persons belonging to national minorities to maintain and develop their culture, and to preserve the essential elements of their identity, namely their religion, language, traditions and cultural heritage.¹⁵

5.2 Internationella överenskommelser

5.2.1 Lissabonfördraget

När det kommer till minoriteters rättigheter finns det flera internationella överenskommelser som rör dessa. Redan i Lissabonfördragets Avdelning 1 – Allmänna Bestämmelser nämner man följande:

Unionen ska bygga på värdena respekt för människans värdighet, frihet, demokrati, jämlikhet, rättsstaten och respekt för de mänskliga rättigheterna, inklusive rättigheter för personer som tillhör minoriteter. Dessa värden ska vara gemensamma för medlemsstaterna i ett samhälle som

¹⁴ Council of Europe, The Framework Convention for the Protection of National Minorities. Signerad 1 februari 1995. URL: <<http://conventions.coe.int/Treaty/en/Treaties/Html/157.htm>> Åtkomst 2013-05-15.

¹⁵ Section II, art. 5 (1), Council of Europe, The Framework Convention for the Protection of National Minorities.

kännetecknas av mångfald, icke-diskriminering, tolerans, rättvisa, solidaritet och principen om jämställdhet mellan kvinnor och män.¹⁶

Då Ungern skrivit under även detta fördrag är de alltså bundna att följa dessa bestämmelser. Ytterligare har de en skyldighet att försvara bland annat demokrati och minoriteters rättigheter enligt de kriterier de var tvungna att uppfylla för att gå med i EU.¹⁷

5.3 Rights of National and Ethnic Minorities

I dokumentet Rights of National and Ethnic Minorities nämner Ungern de riktlinjer nationen ska ha för minoriteters rättigheter. Här konstaterar man bland annat att romers språk ska skyddas samt att mer fokus bör läggas på att tillgodose romer med bättre möjligheter till utbildning. Dokumentet, som är från 1993, använder sig av benämningen ”Gypsies”(motsvarande svenskans ”zigenare”) när de talar om romer, vilket vidare kommer diskuteras i analysen.

¹⁶ Avdelning 1 artikel 2 European Union, *Treaty of Lisbon Amending the Treaty on European Union and the Treaty Establishing the European Community*, 2007/C 306/01, 13 December 2007.

¹⁷ European Commission, Åtkomst 2013-05-13. URL: <http://ec.europa.eu/enlargement/policy/conditions-membership/index_en.htm>.

6.0 Bakgrund

6.1 Romers historia

6.1.1 Romer i Europa

Inom loppet av andra världskriget utrotades stora delar av den romska befolkningen i Europa. Under Nürnberggrättegångarna fick inga romer någon upprättelse och det är än idag inte många som förknippar Förintelsen med romer.¹⁸ Det var dock inte först med andra världskriget som antiziganismen¹⁹ uppstod; romer hade då sedan länge förföljts, hållits som slavar, deporterats, tvångsassimilerats och stigmatiserats i Europa.²⁰ I Sverige tvångssteriliserade man romer ända in på 1970-talet och fortfarande tvångsdeporteras romer från bland annat Italien och Frankrike.²¹ All denna problematik har knappast gett romerna ett starkt förtroende för staten.²²

Eftersom romer nästintill alltid varit tvingade att flytta har de inte heller kunnat ta sig in i politiken. Även idag kan man se en stark underrepresentation av romer inom den statliga verksamheten och detta medför att segregation och diskriminering vidmakthålls och ibland även stärks. Då många politiker antar att det låga valdeltagandet hos romer kommer att bestå ser de ofta inte ett större behov av att ta upp frågor som intresserar denna grupp. Desto viktigare är det ju för dessa partier att ta upp frågor som faktiskt kan leda till ett ökat antal röster. Enligt Hammarberg medför allt detta att politiker inte känner samma ansvar för att uppfylla romers viljor och rättigheter.²³

Ytterligare orsaker till att den negativa situationen vidmakthålls och förstärks är att många romska barn inte får någon eller får undermålig skolundervisning. Det är betydligt större procent romska barn som placeras i särskola trots att de ibland inte har något behov av extra tillsyn eller stöd.²⁴

6.1.2 Romer i Ungern

Romerna utgör cirka 7 % av den ungerska befolkningen och anses utgöra en av de fattigaste grupperna i det ungerska samhället med generellt sett mycket låg utbildning.²⁵ 2008-2012 mördades nio romer, varav 2 barn, i Ungern som en följd av rasorienterat våld. Sedan dess har

¹⁸ Hammarberg, Thomas. *Retoriken och verkligheten*. Europarådet och Bokförlaget Atlas, Falun, 2011. 42.

¹⁹ Rasism riktad specifikt mot romer (<<http://www.ne.se/antiziganism>>. Åtkomst 2013-05-22)

²⁰ Hammarberg 2011: 42 ff.

²¹ Hammarberg 2011: 43, 45.

²² Hammarberg 2011: 44.

²³ Hammarberg 2011: 54.

²⁴ Hammarberg 2011: 49

²⁵ <<http://www.guardian.co.uk/world/2013/jan/08/anger-hungary-anti-roma-article>> Publicerad 2013-01-08, Åtkomst 2013-05-23

en rädsla spritt sig hos landets romer, bland annat enligt en fader till ett av de barn som knivhöggs till döds 2008. Romska samhällen trakasseras ideligen och polisen tillgodoser ofta inte tillräckligt skydd. Vid en demonstration som hölls av Jobbik i augusti 2012 använde delar av folkmassan sig av antiziganistiska ramsor. När några av demonstranterna slängde missiler och betong mot de romska husen agerade polisen inte alls.²⁶ Det är inte ovanligt att man i Ungern hör om organiserat våld riktat mot romska bosättningar och i vissa fall är till och med poliser inblandade på den antiziganistiska sidan.²⁷

6.2 Högerpopulismen i Östeuropa

6.2.1 Historik

Ungern har länge präglats av främlingsfientlighet och nationalchauvinism och när landet efter första världskriget delades upp från tidigare Österrike-Ungern till enbart Ungern växte extrempatriotismen. De nya gränserna medförde att många före detta ungrare plötsligt blev minoritet i ett nytt land. Under andra världskriget var de nationalsocialistiska grupperna relativt stora i Ungern och flera rasistiska lagar instiftades.²⁸ Det mest framgångsrika partiet under denna tid var Pilkorspartiet som 1939 fick 25 procent av rösterna i valet²⁹ och sedan tog makten genom en statskupp samma år. Partiet varade inte länge som regering men innan Sovjet tågade in hann de döda ett stort antal judar.³⁰

När Ungern sedan erövrades av Sovjetunionen växte sig de underjordiska, antikommunistiska och rasistiska krafterna allt starkare. Många var upprörda då Sovjet inte tillät politiska motståndare och detta stärkte opinionen. I väst talade och kritiserade man efter kriget extremistiska partier medan man inom östblocket snarare förnekade dess existens.³¹ Efter Sovjets fall var den politiska situationen förklarligt förvirrad och 1993 grundades ett nytt nationalchauvinistiskt parti som 1998 kom in i parlamentet; MIÉP.³² Detta var inte typiskt för just Ungern utan skedde över hela Europa. Utan kommunisterna som hot fann extremhögern snabbt nya fiender; minoriteter och immigranter.³³ De skodde sig på det missnöje som fanns i den stora politiska polarisering som uppstått efter murens fall. Mindre

²⁶ Amnesty, "Human rights here Roma rights now: a Wake-up call to the European Union". Index: eur 01/002/2013. April 2013: 4.

²⁷ Hammarberg 2011: 46.

²⁸ Lerulf, Philip och Johansson Jan, Å. "Extrema Europa – Nationalchauvinismens framväxt i Ungern, Nederländerna och Danmark". Sekel Bokförlag och författarna, Lund, 2012.: 19-20.

²⁹ Lerulf och Johansson 2012: 19.

³⁰ Lerulf och Johansson 2012: 20.

³¹ Lerulf och Johansson 2012: 21.

³² Lerulf och Johansson 2012: 24.

³³ Marcus Stadelmann, "The Rise of the Extreme Right- The Movement for a Better Hungary (Jobbik)". Vol. 39 Issue 2, p97-103, 7p. 2013: 97

extremistiska grupper med nationalchauvinistiska tankeströmningar blev allt vanligare. 1999 bildades en studentförening i Ungern som kallade sig för Jobbik och som arbetade nära MIÉP.³⁴

6.2.2 Jobbik växer fram

Partiet Jobbik - Rörelsen för ett Bättre Ungern³⁵ bildades 2003 av en grupp konservativa studenter.³⁶ Centralt i gruppen var kristna värderingar samt oron för det socialistiska parti som för första gången på länge tagit makten.³⁷ Inför valet 2006 samarbetade man med bland annat MIÉP men valresultatet blev endast 2,2 procent av rösterna för båda partierna gemensamt, vilket inte räcker för att komma in i det ungerska parlamentet. När det senare visade sig att det parti som vunnit valet, socialistiska MSZP, hade ljugit om Ungerns ekonomiska situation resulterade detta i vrede hos stora delar av befolkningen och demonstrationer utbröt. Detta missnöje närdde Jobbik och man skodde sig på viljan och strävan efter förändring.³⁸ Partiet fick 17 procent av rösterna i valet 2010 och kom därmed att bli landets tredje största parti.³⁹

Enligt forskaren Bartłomiej Pytlas, som tas upp av Lerulf och Johansson, använde sig Jobbik av tre basala grunder när de arbetade upp sitt stöd från folket. Det första de gjorde var att ta över gatorna genom att bland annat 2007 grunda ungerska gardet. Deras roll var att få partiet att synas, vilket de gjorde genom att klä sig i uniform och marschera genom bland annat romska områden. De sade sig finnas där för att upprätthålla ordningen men har flera gånger anklagats för övervåld mot romer.⁴⁰

I staden Tiszavasvaris vann Jobbiks ledamot borgmästarvalet och därmed har många inom partiet en förhoppning om att denna ska bli ett exempel för hur Ungern skulle kunna se ut i stort om partiet fick möjlighet att bilda regering. Borgmästaren inrättade bland annat ett gendarmeri som arbetade parallellt med polisen. Gendarmeriet hade samma namn som det som 1944 samlade ihop judar i Ungern. Den sittande regeringen svarade på detta genom att införa straff och böter till de som försöker ”ta över polisens jobb”.⁴¹ Tack vare detta lyckades man förbjuda gardet redan två år efter att det bildats. Gardet finns idag dock kvar, om än

³⁴ Lerulf och Johansson 2012: 24.

³⁵ Lerulf och Johansson 2012: 15.

³⁶ <http://jobbik.com/about_jobbik> Publicerad 2010-05-06, Åtkomst 2013-05-15.

³⁷ Stadelmann 2013: 98

³⁸ Lerulf och Johansson 2012: 24-25 & Stadelmann 2013: 99.

³⁹ Lerulf och Johansson 2012: 16.

⁴⁰ Lerulf och Johansson 2012: 26.

⁴¹ Thorpe, Nick. BBC, Publicerad 2011-06-8, Åtkomst 2013-05-16. URL: <<http://www.bbc.co.uk/news/world-europe-13544903>>

under andra namn och former.⁴²

Den andra strategin som Pytlas talar om är att knyta partiet till historiska datum samt essentiella frågor. Här valde partiet bland att identifiera sig som de som tar upp frågor kring romer.⁴³ Detta kan man tydligt se i deras manifest där de har en rubrik som lyder ”Gypsy issues” och romer är i manifestet den enda minoritet som omnämns i en rubrik.⁴⁴ Sist i Pytlas process såg partiet till att skapa en god struktur internt vilket hjälper till att skapa ett bestående parti.⁴⁵ Jobbik fann det mesta av sitt stöd i de generellt sett fattigare områdena i landet där det förr inte varit något högre valdeltagande.⁴⁶

6.2.3 Bristande inhemsk kritik

När World Jewish Congress (WJC) hölls i Budapest i maj 2013 anordnade Jobbik en demonstration riktad mot WJC-mötet. Vid denna tidpunkt höll Ungerns president Viktor Orban ett tal och fördömde antisemitism men han nämnde aldrig Jobbik som parti. Detta fick mycket kritik och vissa ansåg att Orban var rädd för att förlora röster och stöd som han eventuellt annars kan vinna från Jobbiks sida.⁴⁷ Orbans parti Fidesz har tillika även det kommit att kallas för högerpopulistiskt⁴⁸ och därmed hade man kunnat tro att Fidesz och Jobbik inte skulle komma att utbyta allt för mycket kritik. Trots att Fidesz i allmänhet visat en mildare sida gentemot Jobbik så har Vona gett honom kritik och sedan 2010 så har Jobbik röstat emot många av regeringens förslag i parlamentet.⁴⁹ Jobbik har dock fått utstå mycket kritik från internationell media och de svarar på den mest förekommande kritiken på sin hemsida under en rubrik kallad ”frequently refuted lies”.⁵⁰

⁴² Lerulf och Johansson 2012: 26.

⁴³ Lerulf och Johansson 2012: 26.

⁴⁴ Jobbiks Manifest 2010.

⁴⁵ Lerulf och Johansson 2012: 26.

⁴⁶ Lerulf och Johansson 2012: 27.

⁴⁷ Zimbabwe Independent, Publicerad 2013-05-10. Åtkomst 2013-05-13. URL: <<http://www.theindependent.co.zw/2013/05/10/hungary-urged-to-crack-down-on-jobbik/>>.

⁴⁸ Magnusson, Erik. Sydsvenskan, Publicerad 2010-07-02, Åtkomst 2013-05-13. URL: <<http://www.sydsvenskan.se/varlden/ungern-tar-tva-steg-at-hoger/>>.

⁴⁹ Lerulf och Johansson 2012: 45.

⁵⁰ Se Jobbik, Publicerad 2010-05-03, Åtkomst 2013-05-27. URL: <http://jobbik.com/frequently_refuted_lies>.

7.0 Analys

I denna analys kommer jag att se till hur Jobbik faktiskt uttalar sig om romer och till vilken grad deras retorik är förenlig med Moufahim et. al.'s teorier.

7.1 Jobbik och "zigenarproblematiken"

Redan i Jobbiks sammanfattade manifest har de som tidigare nämnt en rubrik som lyder "Gypsy Issues".⁵¹

I anslutning till en demonstration som Jobbik höll i augusti 2012 uppstod våld riktat mot romer och deras bostäder.⁵² Vid denna demonstration gjorde polisen i Ungern inga ingripanden, vilket de fått kritik för från bland annat EU.⁵³

Jobbiks partiledare Gabor Vona tog under en demonstration för partiet upp "zigenarproblematiken":

We need to roll back these hundreds of thousands of Roma outlaws. We must show zero tolerance towards Roma crime and parasitism, if they do not want to go, we will seek help from Brussels, We must ask them to adopt several hundred thousand of our citizens for a few years and try to educate them in European culture. Once they have succeeded, we can welcome them back.⁵⁴

Detta citat kan ses som svårförenligt med artikel 5 i den andra sektionen av Framework Convention for the Protection of National Minorities. Detta då romer är erkända som nationell minoritet i Ungern⁵⁵ och då konventionen tydligt proklamerar att nationella minoriteter ska kunna upprätthålla, men även få möjlighet att utveckla sin kultur.

7.2 Marknadsföring och retorik

Enligt Mudde och Camus, som nämns i Moufahim et. al. kan ett parti definieras som högerpopulistiskt om det bygger sin grund på ett auktoritärt förhållningssätt, xenofobi och ultraliberalism.⁵⁶ Att Jobbik har drag av xenofobi kan man efter ganska snabba efterforskningar komma fram till; bara de få citat som nämnts ovan visar på detta.

När det kommer till ultraliberalistiska synpunkter är det dock svårare att konkret stämpla dem med detta epitet. Partiet talar i sitt manifest om delvis statlig inblandning när det

⁵¹ Jobbiks Manifest 2010.

⁵² Amnesty, "Human rights here Roma rights now". Index: eur 01/002/2013. April 2013: 4.

⁵³ Amnesty, "Human rights here Roma rights now". Index: eur 01/002/2013. April 2013: 4.

⁵⁴ Szakaacs, Gergely. Reuters, *Hungary's far-right calls for zero tolerance against Roma*. Publicerad 2012-08-25, Åtkomst 2013-05-23. URL: <<http://www.reuters.com/article/2012/08/25/us-hungary-farright-idUSBRE8700E420120825>>

⁵⁵ <<http://www.minorityrights.org/?lid=5804>>. Åtkomst 2013-05-27.

⁵⁶ Moufahim et. al. 2007: 544.

kommer till viss problematik. De talar om att använda privata sjukhus men poängterar i nästa stycke att det nationella sjukförsäkringssystemet inte får privatiseras. När det kommer till ekonomin kan Jobbik inte heller ses som extremt liberala då de förespråkar en reglering och kontroll av utländska företag.⁵⁷ Samtidigt talar Mudde och Camus om att denna typ av parti endast tillåter politiska, ekonomiska och sociala rättigheter till människor inom nationaliteten.⁵⁸

När det till sist kommer till det auktoritära förhållningssättet är det inte omöjligt att tänka sig att partiet, om de skulle komma till makten, skulle bete sig auktoritärt, speciellt gentemot minoriteter som ej anses ha ”laglydig mentalitet”. I manifestet talar Jobbik mycket om olika åtgärder mot romsk kriminalitet och de förespråkar ett införskaffande av ett gendarmeri⁵⁹ på landsbyggen, vilket även är var man finner flest romer.⁶⁰ Detta är även enligt Mudde och Camus ett klassiskt utspel när det kommer till högerextrema partiers auktoritära beteende då de ofta använder sig av auktoritära tankar kring lag och ordning.⁶¹

Genom att, som jag tidigare nämnde, acceptera diskriminering som något intrinsikalt inkorrekt innebär det att Jobbik säljer en bristfällig produkt då de talar om romer som en mindre värd, homogen grupp. Jobbik säljer enligt marknadsföringsteorier från Moufahim et. al. en produkt som är mer eller mindre trasig.⁶² Problematiken kan här tänkas ligga i att alla inte håller med antingen om att det rör sig om diskriminering eller om att denna typ av diskriminering är intrinsikalt negativ eller oacceptabel. Genom att sälja sin produkt smart kan man dessutom få konsumenten att bortse från dessa skavanker.⁶³

I manifestet talar Jobbik inte speciellt mycket om vad de kallar för ”Zigenarproblemen” utan lägger mer fokus på allmänna politiska punkter. Dock ser man andra tendenser när man ser till uttalanden, vilka kan tänkas vara mer talande då dessa kanske inte är lika genomarbetade och därmed försägar sig mer om den lite mindre demokratiska sidan av partiet. Genom att belysa andra sidor av partiet än de kontroversiella kan man lyfta fokus till frågor som även väljare med motsatta åsikter är intresserade av samt sympatiserar med.⁶⁴ Att partiet har en stark miljöpolitik kan till exempel tänkas vara ett sätt för dem att

⁵⁷ Jobbiks Manifest 2010.

⁵⁸ Moufahim et. al. 2007: 544.

⁵⁹ Ett gendarmeri är en militär polisstyrka som är till för att upprätthålla ordningen. Nationalencyklopedin, Åtkomst 2013-05-23. URL: <www.ne.se/gendarmeri>.

⁶⁰ Jobbiks Manifest 2010.

⁶¹ Moufahim et. al. 2007: 544.

⁶² Moufahim et. al. 2007: 545.

⁶³ Moufahim et. al. 2007: 545.

⁶⁴ Moufahim et al. 2007: 548.

locka andra sorters väljare än bara just de högerextrema.⁶⁵

Precis som Moufahim et. al. kommer fram till i sin analys av det belgiska högerextrema partiet Vlaams Blok så anklagar Jobbik övriga stora partier för korruption. De säger sig vilja avskaffa den nuvarande traditionen att politiker står ovanför lagen.⁶⁶

En annan återkommande strategi för partier som Jobbik är att göra sig själva till offer och genom detta vända blickarna från de verkliga offren; de som man diskriminerar.⁶⁷ Jobbik använder detta på två vis; dels sätter de stämpeln *offer* på sig själva som parti men de gör även likadant med den majoritet de säger sig tillhöra. I sitt manifest talar Jobbik om att nationella företag och privatpersoner faller offer för multinationella företag och banker.⁶⁸ Jobbik nämner i sitt manifest inte judar i dessa sammanhang men det gör de desto oftare i offentliga uttalanden som följande: "*The Israeli conquerors, these investors, should look for another country in the world for themselves because Hungary is not for sale*".⁶⁹

7.3 Yttrandefrihet som motargument

När högerpopulistiska partier anklagas för att vara rasister eller xenofober besvarar de ofta detta genom att hävda att argumenten går emot yttrandefriheten. Detta är vad Moufahim et. al. kallar för "reversal strategies"⁷⁰ och går att finna även hos Jobbik. Partiet uttalar sig på sin hemsida om att deras kritiker påstår sig vara emot hets mot folkgrupp, men att de egentligen är emot yttrandefriheten. Den retorik Jobbik använder här vänder tydligt kritiken mot de som anklagat partiet och påpekar att de som anklagar dem för hets mot folkgrupp egentligen är emot en av demokratins viktigaste grunder. Partiet menar att genom detta riskerar oppositionen mot dem hela världens framtid och att Jobbik är de enda som står upp för politiska och civila rättigheter.⁷¹

⁶⁵ Jobbiks Manifest 2010: 6.

⁶⁶ Moufahim et. al. 2007: 546, Jobbiks Manifest 2010: 18.

⁶⁷ Moufahim et. al. 2007: 546.

⁶⁸ Jobbiks Manifest 2010: 3.

⁶⁹ BBC, Publicerad 2013-05-04, Åtkomst 2013-05-27. URL: <<http://www.bbc.co.uk/news/world-europe-22413301>>.

⁷⁰ Moufahim et. al. 2007: 548.

⁷¹ Jobbik, Åtkomst 2013-05-23. URL: <http://jobbik.com/justice_human_rights_and_rule_law>.

7.4 Bruket av nationella symboler

Ett annat återkommande mönster när det kommer till högerextrema partier är korta och kraftfulla reklamfraser och symboler som känns igen av allmänheten. Ovan kan man läsa en av partiets mest använda slogan; ”*Our 'brighter future' has begun!*”. När det kommer till symboler så använder sig Jobbik av en symbol som kan ses i bilden ovan⁷². Den ser ut som ett kors och detta kan tänkas härledas bland annat till deras starka kristna bakgrund.⁷³ Flaggan som Jobbik använder sig av i många sammanhang anses som olämplig då den även användes av Pilkorsrörelsen som skickade flera judar till koncentrationsläger under andra världskriget. Jobbik menar dock att de använder flaggan av ännu äldre historiska skäl och att flaggan härstammar från Ungerns första dynasti.⁷⁴ Observera att flaggan på bilden ovan är den ungerska flaggan och inte den flagga som Jobbik fått kritik för att använda.

7.5 Språkbruk

Bilden ovan är hämtad från Jobbiks hemsida. Till höger ser man tre små bildrutor som säger ”för *våra* familjer, för *vårt* land, för *vårt* folk”⁷⁵. Precis som i manifestet talar man här om ett starkt ”vi”. Till vänster citeras Gábor Vona; ”*Vår 'ljusare framtid' har börjat*”⁷⁶. Enligt Teo, som Moufahim et. al. hänvisar till, har denna typ av övergripande slogans en kognitivt övergripande strukturell funktion som påverkar hur man uppfattar även resterande innehåll.⁷⁷ Genom att poängtera att de tillhör framtiden kan de enligt denna teori till exempel tänkas ses som ett framåtskridande parti och detta kommer läsaren att ha i åtanke även när hon eller han läser andra stycken.

Ytterligare finns Jobbiks leende partiledare med på bilden och han ser ut att bjuda in till en gemensam framtid för alla som ingår i ”vi:et”. Men vilka hör till dikotomins andra sida ”de”; Vem är det som exkluderas från gemenskapen, framtiden och ”vårt land”? Detta kan ses i sken av det som Moufahim et. al. diskuterar när de analyserar hur högerextrema partier tenderar att sträva efter ett skapande av känslomässigt starka band till sina väljare. Vidare talar Moufahim et. al. även om att högerpopulistiska partier tenderar att använda sig mycket

⁷² <www.jobbik.com>. Åtkomst 2013-05-13.

⁷³ Se Jobbiks Manifest 2010.

⁷⁴ Jobbik, Publicerad 2010-05-03, Åtkomst 2013-05-23. URL: <http://jobbik.com/arpad-striped_flag>

⁷⁵ <www.jobbik.com> [egen kursivering och översättning]. Åtkomst 2013-05-23

⁷⁶ <www.jobbik.com> [egen kursivering och översättning]. Åtkomst 2013-05-23

⁷⁷ Moufahim et. al. 2007: 549.

av slagkraftiga, korta slogans, precis som man kan se i citaten i bilden ovan.⁷⁸

Att tala om en grupp som ”den andra” och samtidigt som ett hot mot samhället är en bra taktik för att ena en grupp. Att skapa en gemensam fiende är ofta ett mycket effektivt sätt att ena den egna gruppen.⁷⁹

Enligt Moufahim et. al. talar högerextrema partier ofta om oppositionspartier med negativa ord medan man kring sig själv använder positivt värdeladdade ord som till exempel ”kämpar för” och ”beskyddar”.⁸⁰ Hos Jobbik finner man framförallt den senare delen; de talar mycket positivt om sig själva och hur de skyddar den ungerska nationens kultur och moral.⁸¹ När de i manifestet senare talar om dagens samhälle nämns det som ”liberaldiktatoriskt” och partiet kritiserar öppet den sittande regeringen.⁸²

Moufahim et. al. talar om att högerextrema partier använder sig av mycket metaforer. Dock finner jag inte mycket till belägg för det när jag läser Jobbiks texter och uttalanden. I detta sammanhang nämner dock författarna att även metonymier⁸³ används, vilket man ser hos Jobbik ideligen, bland annat i manifestet.

7.6 Manifestet av ”Gypsy Issues”

Manifestet är som tidigare nämnt utformat som vilket manifest som helst, utom rubrik nummer 10. Den 10onde rubriken lyder ”Gypsy Issues” och inleds med konstaterandet att ”*The coexistence and cohesion of Magyar an Gypsy is one of the severest problems facing Hungarian Society.*”.⁸⁴ Ordet magyar är det ungerska namnet på ungrare⁸⁵ och partiet hävdar i en fotnot att användandet av ordet gypsy eller zigenare är väl förekommande även utav minoriteten själva. Eftersom även Ungerns Rights of National and Ethnic Minorities använder detta benämning av romerna är ordet antingen mycket utbrett och accepterat även av romerna själva eller så är det negativt laddat men majoritetsbefolkningen tillåter att det används.

Partiet anser alltså att ett av det absolut största problemet som landet står inför är

⁷⁸ Moufahim et. al. 2007: 541, 546.

⁷⁹ Moufahim et. al. 2007: 546.

⁸⁰ Moufahim et. al. 2007: 549.

⁸¹ Se till exempel Jobbik, Publicerad 2011-05-20, Åtkomst 2013-05-24. URL:

<http://www.jobbik.com/speech_m%C3%A1rton_gy%C3%B6ngy%C3%B6si_protest_against_sentence_against_croatian_general_ante_gotovina>.

⁸² Jobbiks Manifest 2010: 14.

⁸³ ”[M]etonymi’, stilistisk figur där ett uttryck ersätts av ett annat, som står i viss relation till det gängse”.

Nationalencyklopedin, Åtkomst 2013-05-24. URL: <www.nationalencyklopedin.se/metonymi/>

⁸⁴ Jobbiks Manifest 2010.

⁸⁵ Larsson, Lars-Gunnar & Parkvall, Mikael, Nationalencyklopedin, Åtkomst 2013-05-23. URL:

<<http://www.ne.se/ungerska>>

integrationen mellan ungrare och romer. Under denna rubrik poängterar partiet att mängder av romer förlorade sina jobb i och med Sovjets fall, men inga referenser återfinns efter detta konstaterande. De talar om vuxna människor som aldrig sett sina föräldrar jobba och konstaterar att romer har en ovilja att ta sig ur arbetslösheten och endast ovillkorligt vill få statliga bidrag.⁸⁶

7.7 Jobbiks försvar mot anklagelser om rasism

Högerextrema partier anklagas ofta för att vara rasistiska och så är även fallet för Jobbik. På deras hemsida kämpar de konstant med att ta avstånd från detta, bland annat på sidan kallad ”vanligt förekommande lögnar”⁸⁷. Här tar de även upp några av de anklagelser de fått riktade mot sig kring att de skulle vara antiziganistiska. Deras text är fylld med kraftig ironi när den bemöter internationell media. När texten väl blir mer seriös bemöter de anklagelserna med bland annat följande mening;

[T]his [...] does not imply the collective condemnation of gypsies or racism, of course, since it blames their peculiar socio-cultural background, not genetic pre-determination.⁸⁸

Jobbik påstår alltså att de inte är rasistiska då de endast talar om romers ”säregna” sociala och kulturella bakgrund. Den korrekta definitionen av rasism kommer inte att diskuteras här, men även om man håller med Jobbik om att de inte bör ses som rasistiska så är uttalande som detta inte fullt förenliga med till exempel artikel 21(1) European Union, Charter of Fundamental Rights of the European Union som fördömer diskriminering på grund av bland annat sociala orsaker.⁸⁹ Enligt EUs stadga om de Mänskliga Rättigheterna skall Unionen ”[...] respektera den kulturella, religiösa och språkliga mångfalden.”⁹⁰ Även i FNs Konvention om Ekonomiska, Sociala och Kulturella Rättigheter kan man se att diskriminering på grund av kulturell bakgrund inte är acceptabelt.⁹¹

⁸⁶ Jobbiks Manifest 2010: 11.

⁸⁷ <www.jobbik.com> [egen översättning], Åtkomst 2013-05-10

⁸⁸ Jobbik, Publicerad 2010-05-03, Åtkomst 2013-05-24. URL: <http://www.jobbik.com/short_summary_about_jobbik>.

⁸⁹ Art. 21(1) European Union, Charter of Fundamental Rights of the European Union, 7 December 2000, Official Journal of the European Communities, 18 December 2000 (OJ C 364/01).

⁹⁰ Art. 22. European Union, Charter of Fundamental Rights of the European Union, 7 December 2000, Official Journal of the European Communities, 18 December 2000 (OJ C 364/01).

⁹¹ United Nations, International Covenant on Economic, Social and Cultural Rights, 16 December 1966, resolution 2200A (XXI).

8.0 Slutsats

8.1 Slutsats

Syftet med denna uppsats var att undersöka den diskriminerande retorik som högerpopulistiska partier använder sig av, med avgränsningen Jobbik och romer. Detta har gjorts med hjälp av en kritisk diskursanalys med element av marknadsföringsanalys.

Retoriken som Jobbik använder sig av i sina uttalanden och i sitt manifest stämmer till mångt och mycket överens med den analys Moufahim et. al. gjort på det Belgiska partiet Vlaams Blok. I uppsatsen kunde man se att denna politiska marknadsföring är närvarande och för det mesta baseras den på minoritetskritiska uttalanden. Mycket av den retorik som partiet använder kan alltså utifrån teorierna presenterade av Moufahim et. al. anses vara klassiskt högerpopulistiskt. Det bör dock poängteras att det kan vara så att dessa teorier hade kunnat appliceras på vilket parti som helst men Moufahim et. al. menar, som tidigare nämnt, att denna typ av partier är bättre att analysera utifrån dessa teorier. Detta då de använder sig av fler dolda budskap som endast uppdagas genom denna typ av analys. Det som denna uppsats har undersökt är dock endast huruvida teorierna stämde överens med Jobbiks retorik, därmed är det upp till andra forskare att påvisa huruvida det är applicerbart på andra, kanske icke högerextrema, partiers retorik.

Man kan tydligt se tendenser till att måla upp romer som kriminella, både i Jobbiks manifest och i partiledningens uttalanden. Det är tydligt att partiet använder sig av kritik mot denna minoritet för att locka väljare. Citatet från partiledaren Vona i kapitel 6.1 visar tydligt hur partiet ser på romer och tal som dessa förmedlar deras verkliga åsikter. De använder sig dock även av klassiska motangrepp när det kommer till anklagelser kring antiziganism och rasism i allmänhet och följer även här Moufahim et. al.'s teorier. Det grundläggande förhållningssättet de har gentemot dessa anklagelser är att hävda att de anklagande motarbetar yttrandefriheten, vilket de i och för sig gör till viss mån.

När det kommer till definitionen av Jobbik som högerextremt parti så uppfyller de, som man kunde se i analysen, de två första huvudpunkter som Mudde och Camus talade om; ett auktoritärt förhållningssätt samt rasism. Dock kan Jobbik inte ses som ett renodlat ultraliberalistiskt parti och därmed uppfylls inte den tredje punkten som Mudde och Camus omnämnde fullt ut. Att den ekonomiska friheten enligt partiet bör begränsas till att bli mer inhemsk är dock, trots att det inte är ultraliberalistiskt, typiskt för högerextrema partier.

För att gå med i EU var Jobbik tvungna att se till att bland annat försvara minoriteters rättigheter. Att då landets tredje största parti talar om att romerna bör tvingas

välja mellan att antingen tvångsassimileras eller utvisas måste ses som ett bakslag mot detta. Därmed borde egentligen både internationella organ samt landets regering kritisera Jobbik. Problematiken ligger dock i hur högt man värderar yttrandefriheten och detta kan därmed kritiseras med att påstå att antingen så kränks en minoritet eller så kränks demokratin i sin helhet.

8.2 Slutdiskussion

I Europa idag finns det en allmän uppfattning om att kontinenten redan löst mer eller mindre alla existerande problem och att man står ett steg före resten av världen. Att mänskliga rättigheter här är mer eller mindre uppfyllda⁹² och man verkar inte vilja släppa taget om vår fantastiska paternalism.

När det kommer till Jobbik och dess partifränder i andra nationer ser man ett visst bakåtsträvande och kanske är det dags att man i väst erkänner att man är ofullständiga. Jobbik och liknande partier tycks växa sig allt starkare kanske tack vare det hat som man påstår att man eradikerat. Kanske är det på grund av förnekelsen som denna typ av parti fortsätter spridas, precis som det som verkar ha hänt i Östeuropa under 1900-talet (se kapitel 5.2.1 Historik i denna uppsats). Den rädsla som tas upp kapitel 6.2.3 Bristande inhemsk kritik, som det nu regerande partiet tycks känna kan kanske liknas med den rädsla många i Sverige idag talar om när det kommer till att diskutera bland annat flyktingpolitik. Många vågar inte röra vid denna typ av frågor på grund av rädsla för att stämpas som rasist. Det jag här vill poängtera är att det kan finnas en risk för att den tystnad som föranledde utvecklandet och ökningen av högerextrema partier efter Sovjets fall kanske inte är allt för olik den man idag talar om och som kanske hör ihop med tron om Europa som färdigutvecklat.

Genom denna uppsats har jag försökt belysa hur högerpopulistiska partier gömmer sina kontroversiella uttalanden i en retorik med stark anknytning till marknadsföring. Alla vet idag hur mycket reklam påverkar oss och de flesta vet att propaganda påverkar oss minst lika starkt, men har folket egentligen lärt sig att känna igen propagandan när de ser den?!

Att Jobbik på sin hemsida proklamerar att de inte är rasister då de inte kritiserar romers ras utan endast deras socio-kulturella bakgrund, och att reaktionerna på detta verkar ha varit få, får mig att undra huruvida det i Ungern finns en större acceptans för kontroversiella uttalanden och åsikter som dessa. Eller kanske är det bara lättare att se andras brister, än sina egna.

⁹² Hammarberg 2011: 5.

9.0 Referenser

Aftonbladet, Publicerad 2012-02-20, Åtkomst 2013-05-13. URL:

<<http://www.aftonbladet.se/kultur/bokrecensioner/article14400398.ab>>.

Amnesty, *Human rights here Roma rights now*. Index: eur 01/002/2013. April 2013.

BBC, Publicerad 2013-05-04, Åtkomst 2013-05-27. URL:

<<http://www.bbc.co.uk/news/world-europe-22413301>>.

Council of Europe, *Framework Convention for the Protection of National Minorities*, ETS 157, 1 February 1995.

European Commission, Åtkomst 2013-05-13. URL:

<http://ec.europa.eu/enlargement/policy/conditions-membership/index_en.htm>.

European Union, *Treaty of Lisbon Amending the Treaty on European Union and the Treaty Establishing the European Community*, 2007/C 306/01, 13 December 2007.

Hammarberg, Thomas. *Retoriken och verkligheten*. Europarådet och Bokförlaget Atlas, Falun, 2011.

Jobbik: Åtkomst 2013-05-13. URL: <www.jobbik.com>. (Bildkälla).

Jobbik, Publicerad 2010-05-06, Åtkomst 2013-05-15. URL:

<http://jobbik.com/about_jobbik>.

Jobbik, Åtkomst 2013-05-23. URL:

<http://jobbik.com/justice_human_rights_and_rule_law>.

Jobbik, Publicerad 2010-05-03, Åtkomst 2013-05-23. URL: <http://jobbik.com/arpad-striped_flag>.

Jobbik, Publicerad 2011-05-20, Åtkomst 2013-05-24. URL:

<http://www.jobbik.com/speech_m%C3%A1rton_gy%C3%B6ngy%C3%B6si_protest_against_t_sentence_against_croatian_general_ante_gotovina>.

Jobbik, Publicerad 2010-05-03, Åtkomst 2013-05-27. URL:

<http://jobbik.com/frequently_refuted_lies>.

Jobbik, Publicerad 2010-05-03, Åtkomst 2013-05-24. URL:

<http://www.jobbik.com/short_summary_about_jobbik>.

Larsson, Lars-Gunnar & Parkvall, Mikael, Nationalencyklopedin, Åtkomst 2013-05-23.

URL: <<http://www.ne.se/ungerska>>.

Lerulf, Philip och Johansson Jan, Å. *Extrema Europa – Nationalchauvinismens framväxt i Ungern, Nederländerna och Danmark*. Sekel Bokförlag och författarna, Lund, 2012.

Magnusson, Erik. *Sydsvenskan, Ungern tar två steg åt höger*. Publicerad 2010-07-02, Åtkomst 2013-05-13. URL: <<http://www.sydsvenskan.se/varlden/ungern-tar-tva-steg-at-hoger/>>.

Minority Rights, Åtkomst 2013-05-27. URL: <<http://www.minorityrights.org/?lid=5804>>.

Moufahim, Mona, Humphreys, Michael, Mitussis Darryn och Fitchett, James, *Interpreting discourse: a critical discourse analysis of the marketing of an extreme right party*. *Journal of Marketing Management*, 2007, Vol. 23, No. 5-6, pp. 537-558.

Nationalencyklopedin, Åtkomst 2013-05-22. URL: <<http://www.ne.se/antiziganism>>.

Nationalencyklopedin, Åtkomst 2013-05-23. URL: <www.ne.se/gendarmeri>.

Nationalencyklopedin, Åtkomst 2013-05-24. URL: <www.ne.se/metonymi>.

Stadelmann, Marcus. *National Social Science Journal*, 2013, Vol. 39 Issue 2, p97-103, 7p.

Sveriges Radio, Publicerad 2012-10-03, Åtkomst 2013-05-13. URL: <<http://sverigesradio.se/sida/artikel.aspx?programid=98&artikel=5293906>>.

Szakacs, Gergely. Reuters, *Hungary's far-right calls for zero tolerance against Roma*. Publicerad 2012-08-25, Åtkomst 2013-05-23. URL: <<http://www.reuters.com/article/2012/08/25/us-hungary-farright-idUSBRE8700E420120825>>.

The Guardian. *Anger grows in Hungary over anti-Roma article*. Publicerad 2013-01-08, Åtkomst 2013-05-23. URL: <<http://www.guardian.co.uk/world/2013/jan/08/anger-hungary-anti-roma-article?INTCMP=SRCH>>.

Thorpe, Nick. BBC, Publicerad 2011-06-8, Åtkomst 2013-05-16. URL: <<http://www.bbc.co.uk/news/world-europe-13544903>>.

United Nations, *International Covenant on Economic, Social and Cultural Rights*, 16 December 1966, resolution 2200A (XXI).

Zimbabwe Independent, Publicerad 2013-05-10. Åtkomst 2013-05-13. URL: <<http://www.theindependent.co.zw/2013/05/10/hungary-urged-to-crack-down-on-jobbik/>>.

